

Եւ կարծէի թէ յիս մարած
էին ծաղիկ հասակիս մէջ՝
Բոլոր անոյշ տառապանքներն
Իմ մանկութեանրս օրերուն :

Բոլոր հոգերս իմ անուշակ,
Փափուկ յոյզերը խոր սրտիս,
Եւ ինչ որ ցուրտ այս աշխարհիս
Մէջ՝ բզգալն հեշտ է և հաճոյ :

Որքան կրօնք և արցունքներ
Իմ նոր վիճակիս տանջեցին,
Երբ առաջին անգամ ստաճ
Կուրծքիս մէջ ցաւը պակսեցաւ :

Եւ պակսեցան տրոփիւնք սոփոր,
Պակսեցաւ սէրն ալ ինձ համար,
Ու խըստացեալ այս կուրծքս աւանդ,
Հառաչելէն իսկ դադրեցաւ :

Եւ լացի կեանքն ինձ համար մերկ,
Անհրապարդ դարձած բոլոր,
Յամբած երկիրն ալ ինձ համար,
Թաղուած յաւերժ սառեալ մէջ :

Օրն ամայի, գիշերը լուռ
Աւելի սեռաւ ու միայնակ,
Մարած՝ լուսինն ինձի համար,
Աստղերն երկնից վրայ մարած :

Սակայն պատճառն իմ այս լացիս,
Հին տառապանքն էր տակաւին,
Եւ խոր ալուցը մէջ կուրծքիս,
Կ'ապրէր զեռ սիրտըս կենդանի :

Իմ խոնջեալ միաբըս՝ ընտանի
Դեռ պատկերները կը փընտռէր,
Եւ տրտմութիւնս իսկ այս անհուն
Աւանդ, զեռ ցաւ մ'էր ճըշմարիտ :

Ընդ հուպ այն ցաւն ալ մարեցաւ,
Այն վերջին ցաւն ալ ի սրտիս,
Եւ հառաչանք մ'իսկ հանելու
Կարողութիւնըս չի միջաց :

Ինչու ապշեալ, անբզգայեալ,
Քաջաւեր բնաւ չի փընտռեցի,
Կէս ըսպառած ու կէս մարած,
Դանդաչեց սիրտս ու զիս լըքաւ :

Ի'նչ եղայ, ի'նչ երբեմն էի,
Երբ այնքան խանդ, այնքան եռանդ,
Եւ պատրանք մ'այնքան երանիկ
Կը սնուցանէր իւր մէջ հոգիս :

Ա'հ, ծիծեռնակըն փութաջան,
Նորոգ օրուան ըսկըսելուն,
Պատուհանիս շուրջ թռչտելով
Երգեց, բայց սիրտըս չի շարժեց :

Չիս չի շարժեց տօգոյն աշնան
Գիւղատունին մէջ մենաւոր,
Տըխուր կոշնակն երեկոթին,
Եւ ոչ արևըն փախըստեայ :

Լըռիկ ճամբուն վըրայ, ի զո'ւր
Տեսայ շողալն ես իրիկուան,
Եւ սոխակին տըխուր երգովք
Հալիտան ի զո'ւր հնչեց, աւանդ :

Եւ զո'ւր, ո'վ քաղցր ականդոյիք,
Ո'վ գողացիկ միւլար նայեաճք,
Դուռն, ո'վ անմահ առաջինս սէր
Շընորհազեղ սիրահարաց :

Եւ զո'ւն, ո'վ մերկ ըսպիտակ ձեռք,
Որ իմ ձեռքիս զըսպար երբեմն
Ա'խ, զուր ի զո'ւր եղաք ամէնքդ
Իմ թմրութեանըս թանձրամած :

Այրի ամէն քաղցրութենէ,
Տըրտում, բայց ո'չ երբէք խըռով,
Վիճակըս միշտ խաղաղ ու պարզ,
Եւ էր ճակատըս միշտ պայծառ :

Ա'հ, տենչայի պիտի սիրով
Հառած տեսնել իմ ժամս յետին,
Եթէ կուրծքիս մէջ ըսպառեալ,
Տեսնչ իսկ աւանդ մարած չըլլար :

Ինչպէս զառամ ալեւութի
Վատթար ֆնացորդն ունայնացեալ,
Այնպէս յառաջ կը տանէի
Անոյշ Ապրիլն իմ օրերուս :

Մի՛րա իմ, այոպաւ կ'անցունէիր
Դուռն այն աղւոր օրերն անձառ,
Չորս այնքան կարճ ու վաղանցուկ
Վիճակեցին երկինք մարդուն :

Ո՛վ արդ կու գայ արթնցունել
Զիս՝ մոռցուած այս հանգիստէն,
Ի՞նչ զօրութիւն է այս նորոգ,
Որ յիս կըզգամ ես վերադառնիս:

Անո՛յշ յուզմունք, և դուք պատկերք,
Տրոփի՛նք, պատարանք երանելի,
Զը գոցուեցաւ ուրեմըն ձեզ
Համար այս սիրտըս յաւիտեան:

Է՛ք դուք ուրեմս իմ օրերուս
Մի միակ լոյսն այն ցանկալի.
Ա՛խ, այն սէրերս էք դուք ուրեմս
Զոր դեռ մանուկ ես կորուսի:

Պայծառ երկինք, դալար ափունք,
Այնարկս իմ ո՛ւր որ տարածեմ՝
Ամէն բան ցաւ մ'ի՛նձ կը շընչէ,
Կու տայ հաճոյք մ'ի՛նձ ամէն բան:

Կը դառնան ինձ հետ ապրելու
Հովիտն ու լեռն ու անտառակ,
Սըրսիս աղբիւրը կը խօսի,
Կը խօսի ծափն ալ հետ սըրսիս:

Ո՛վ կու տայ լացն ինձի նորէն
Թեա երկար այսրան մոռացման,
Եւ աչքերուս իմ, ա՛հ, ո՛րքան
Փոխուած աշխարհս այս կ'երևի:

Արցեօք ժրպիտ մը քեզ զարնուց
Թոյսն, ո՛վ թշուառ սիրտ. ա՛խ, յաւէտ
Ալ չի տեսնեմ պիտի ես հոս՝
Գէթ մէկ անոյշ յուսոյ երես:

Բնութիւնն յատուկ ինձի տուաւ
Անոյշ խաբկանք, սըրսի տրոփիւնք,
Եւ արութիւնս իմ բընածին
Իմ տառապանքըս մեղմացուց:

Զի յաղթեցին այն զօրութեան
Ոչ բախտն ու ոչ ձախողութիւնք,
Եւ ոչ պաղղոտ իւր նայուածքով
Ճշմարտութիւնն աղիտաբեր:

Գիտեմ թէ ինքն անմխաբան
Է հետ անոյշ պատկերներուս.
Գիտեմ թէ խուլ է բընութիւն,
Թէ լուկ կաթիլ մը գութ չունի.
Թէ մեր բարւոյն հոգ չի տանիր,
Ալ էութեան մեր մի միայն.

Ըզմեզ ցաւի համար պահէ,
Ա՛լ ուրիշ բան մը փոյթը չէ:

Գիտեմ թէ հէզն հոս մարդոց մէջ,
Զի գտներ բնաւ կարեկցութիւն,
Թէ փակելով զինքըն՝ մրցմամբ՝
Ամէն մարդ ծաղրը կ'առնէ հոս:

Գիտեմ թէ դարս այս չի ճանչնար,
Ոչ հանձար, ոչ ալ մեծ հոգի.
Թէ վաստակոց արժանաւոր
Աննախանձ փառքը կը պակսի:

Եւ դուք, անո՛յշ, դողդոջուն բիբք,
Դուն ճառագայթ գերմարդկային,
Գիտեմ թէ զո՛ւր դուք կը շողաց,
Թէ սէր չըկայ բընաւ ի ձեզ:

Սիրելութիւն մը գաղտ, ծածուկ,
Ի ձեզ բընաւ չի՛ շողջողար,
Եւ այդ կործքին մէջ ըսպիտակ
Գիտեմ թէ կայծ մ'ի՛սկ չի վատիր:

Ուրիշին քաղցըր հոգերուն
Հետ նաեւ խաղ կ'առնէ նա միշտ,
Եւ է իւր վարձքն արամաբանք
Անհուն հըրոյ մը երկնային:

Բայց ես կը զգամ յիս վերածնիչն
Յայտնի, ծանօթ պատրանքներուն,
Եւ կուրծքս ինքնին կը զարմանայ
Իւր այս շարժմանցը վըրայ նոր:

Քեզմէ, ո՛վ սիրտ իմ, այս վերջին
Շունչն, իմ եռանդըս բընածին,
Ամէն խրախոյս և զօրութիւնն
Ա՛խ, ինձ քեզմէ միայն կու դան:
Կը զգամ, կը զգամ թէ կը պակսին
Զբնաղ, ամբիծ ու մեծ հոգւոյն,
Բնութիւնն ու բախտն, և այս աշխարհս,
Եւ ամենայն գեղ և շընորհ:

Բայց թէ ապրիս դուն ո՛վ թշուառ,
Թէ բախտին զլուկող չի ծըռես,
Ես չի կոչեմ պիտի անբութ
Այն որ շընչել կու տայ ինձ քեզ:

Թարգմ. քնագրեմ « Յ. Լեոնարդի »
Կարապետ Ա. Ոսկեսեմ
Գատը գիւղ.

